

**การพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยาน ของชุมชนบางพลับ
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม**

**Ecotourism Development by Riding Bicycle in Bangpub Community
Bangkontee Samut Songkhram**

จุฑาทิพย์ จันทร์เอียด^{1*} อังสุมาลิน จำนงขอบ และวุฒิพงษ์ ทองก้อน²

¹อาจารย์ประจำ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม. 10110

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

18/18 ถนนบางนา-ตราด บางโหลง บางพลี สมุทรปราการ 10540

*E-mail: jutatipj@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม 3) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสานด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีเครื่องมือ ได้แก่ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้แก่ ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชน และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) มีเครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 50 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านบางพลับ (สวนส้มโอปลอดสารเคมีและสวนมะพร้าว) วัดบางพลับ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมาก ได้แก่ เทศกาลตัดบาตรขนมครก บ้านบางพลับ กิจกรรมเขื่อนน้ำตาลมะพร้าว (เตาตาล) กิจกรรมการทำถ่านผลไม้ กิจกรรมทำผลไม้กลับชาติ กิจกรรมทัวร์สวนผลไม้ กิจกรรมการเขียนลายเบญจรงค์ กิจกรรมการแกะสลักลายมะพร้าวขอ 2) ผลการวิเคราะห์ SWOT ที่มีความสำคัญมากที่สุด จุดแข็ง : ทำเลตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว จุดอ่อน : ขาดการสนับสนุนส่งเสริมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ให้มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โอกาส : สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตส้มโอเพื่อส่งออกแหล่งสำคัญของประเทศ อุปสรรค : ศักยภาพการแข่งขันของประเทศเพื่อนบ้านสูงขึ้น(โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) จึงลดบทบาทความน่าสนใจของจังหวัด และชุมชนลง ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านฐานการเรียนรู้ของชุมชนบ้านบางพลับ ด้วยคะแนนสูงสุด 5 ลำดับ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้คนเอาถ่าน ฐานการเรียนรู้การทำผลไม้กลับชาติ ฐานการเรียนรู้สวนส้มโอ ฐานการเรียนรู้ทำน้ำตาลจากมะพร้าว และฐานการเรียนรู้บ้านพญาขอ ตามลำดับ โดยกำหนดเป็นเส้นทางจักรยานได้จำนวน 3 เส้นทาง 3) ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าวมาพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1. การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างบูรณาการ 2. การพัฒนาเส้นทางจักรยานของชุมชน 3. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ : การพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวโดยจักรยาน

Abstract

This research aimed to 1) studying the context of community and the potential of ecotourism resources of Bang Plub community, Samutsongkhram Province 2) studying the potential of the stakeholders who involved with ecotourism management by using bicycle of Bang Plub community, Samutsongkhram Province 3) developing guidelines for ecotourism and bicycle using for Bang Plub community, Samutsongkhram Province. Research methodologies were mixed between quantitative and qualitative research. For qualitative research, community study checklists, tourism resources checklists and in-depth interview form were used as data collection tools to asked 30 stakeholders in the community such as

government sector, entrepreneurs, and local people. And the quantitative data were collected from 50 people of Thai tourists by using questionnaires as a research instrument.

According to the research findings, it was found that 1) important ecotourism resources, which are Bang Plub local learning center (free toxic pomelo and coconut gardens) and Bang Plub temple. Furthermore, there are other interesting activities, such as the festival of offering Kanom Krok to monk at Ban Bang Plub, coconut sugar simmering activity, fruit charcoal activity, Reborn fruit making activity, orchard touring activity, Benjanrong depicting activity, and Sor coconut crafting activity 2) The analysis of SWOT indicated that the strength is its location near Bangkok that can attract more tourists, weakness is the lack of support for reinforcement to small business entrepreneurs to promote sustainable tourism management, opportunity is the chance to develop to be the production base for pummel for exporting, threat is increasing competitive capacity of our neighboring countries (especially in Southeast Asia) that can reduce the interest of this province. For the tourists' opinions found that the places in Bang Plub community which has the highest satisfaction ranks are the learning base of charcoal, learning base of reborn fruit, learning base of pomelo garden, and learning base of Pra Ya Sor respectively. Due to the results of this study, the researchers were creating 3 bicycle routes. 3) the researcher using both qualitative and quantitative results of research developed to be the new form of ecotourism by bicycle in the area of Bang Plub community, Samut Songkhram Province with three main strategies as following, the integrated of stakeholders participation, developing of bicycle route in the community, and the developing of creative economy development.

Keywords : Tourism Development, Ecotourism, Bicycle Tourism

ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่าเป็นเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของโลก จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ประเทศไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) เนื่องจาก

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีพัฒนาการทางการท่องเที่ยว ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง (กรมการท่องเที่ยว, 2557)

ในปี 2558 ประเทศไทยจึงมีเป้าหมายที่จะเป็น ศูนย์กลางของการท่องเที่ยว (Tourism Hub) ของภูมิภาคนี้ ด้วยความได้เปรียบทางด้านที่ตั้งของประเทศไทยที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งนับ เป็นโอกาสอันดีของประเทศไทย ในการสนับสนุนการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวอาเซียน ที่มุ่งปรับโครงสร้างตลาดการท่องเที่ยว ส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งขึ้นมา เพื่อการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง เหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555) ฉะนั้นจึงมีความ จำเป็นเร่งด่วน ในการแสวงหาแนวทางพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ส่งผลให้เกิดกระแสการตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ประกอบกับปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยนิยม เดินทางท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้ ประสบการณ์และทำความเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถี ชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางเพิ่มมากขึ้น (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2558)

การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือ Green Travel เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นการรักษามรดกชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้รับความสุขจากการเดินทาง ซึ่งเหมาะกับ สถานะของโลกในปัจจุบันที่ควรร่วมมือกันประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558) และเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ประเทศไทยได้ยอมรับและมีชื่อเสียงถึง การท่องเที่ยวแบบนี้ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นที่น่าสนใจจากฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ในประเทศไทย เป็นประเทศที่มีศักยภาพและเอกลักษณ์ / อัตลักษณ์ ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเทศหนึ่งของโลก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานนับ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ได้รับการนิยมนับ ซึ่ง เป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่กับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นับว่าการใช้จักรยานในการท่องเที่ยว มีส่วนช่วยเรื่องของการลดการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองและลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อ สิ่งแวดล้อม นับเป็นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม อีกทั้งการท่องเที่ยวด้วยจักรยานยังเป็นการส่งเสริม

การออกกำลังกาย ซึ่งนับเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ เรียนรู้วิถีชีวิต และสร้างประสบการณ์พิเศษด้านการท่องเที่ยวได้อย่างประทับใจ

ชุมชนบางพลับ ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติอย่างครบครันและที่โดดเด่นแห่งหนึ่ง ของประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2557) ซึ่งเหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวโดยเส้นทางจักรยาน โดยนักท่องเที่ยวสามารถปั่นจักรยานชมบรรยากาศบ้านสวน พร้อมกับการสัมผัสวัฒนธรรมวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ชื่นชมความงามทางศิลปะ เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สามารถเรียนรู้วิถีเกษตรชาวสวน และสัมผัสสมนต์เสน่ห์ของผู้คนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความพร้อมของพื้นที่และความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยาน ที่ผสมผสานการเรียนรู้เชิงนิเวศ การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้ด้านสังคมและชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานให้มีคุณค่าและประโยชน์มากขึ้น และเสนอแนะแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำคัญและชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยาน ของชุมชนบางพลับ ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม

ขอบเขตการวิจัย

ด้านพื้นที่ ดำเนินการวิจัย ณ ชุมชนบางพลับ ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ด้านประชากร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มีจำนวน 4 กลุ่มได้แก่

- ภาครัฐ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม(อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที(อบต.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

- ภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวภายในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ประกอบการร้านค้าขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก การขนส่ง ในจังหวัดสมุทรสงคราม

- ภาคประชาชน ประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ ชุมชนบางพลับ ตำบลบางพรอม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

- นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ ชุมชนบางพลับ ตำบลบางพรอม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ด้านเวลา ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 10 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม – เดือนธันวาคม 2558

ด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้ทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยผู้วิจัยจะใช้รูปแบบการผสมผสานระหว่งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ประโยชน์ของการวิจัย

1. มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. สร้างเส้นทางจักรยานใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
4. นำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานไปพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป
5. การเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารวิชาการที่มีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีเครื่องมือ ได้แก่ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้แก่ ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชน และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) มีเครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 50 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) โดยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงประเด็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงภาคสนามในระดับพื้นที่ (Field Research)

2.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงครามเพื่อทำการศึกษาชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้ แบบรายการศึกษาชุมชน (Community Study) และแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยวิธีการสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview)

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในพื้นที่ บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) และการประชุมกลุ่มย่อย (Group Interview) ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ SWOT

3. ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้เข้ากระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยการ ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยเทคนิค SWOT Analysis โดยใช้ตาราง SWOT Matrix

4. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือหลักในการจัดเก็บข้อมูล และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานมาท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 50 คน เพื่อสอบถามความพึงพอใจในการนำมาพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยาน ของชุมชนบางพลับ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในกระบวนการข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยขอแสดงผลการวิจัยในรูปแบบตารางเพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างละเอียดครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ตารางที่ 1 แสดงรายงานการตรวจสอบศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ (SWOT analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) ของการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ตารางที่ 3 แสดงผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าวมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม และตารางที่ 4 แสดงข้อมูลฐานการเรียนรู้เป็นร้อยกรอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบางพลับ โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒร่วมกับ Oxford Brooks University ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายงานการตรวจสอบศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่น	สวน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านบางพลับ(สวนส้มโพลอดสารเคมีและสวนมะพร้าว) สวนลั่นจี่ สวนกล้วย และสวนส้มแก้ว เป็นต้น
ทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น	ศาสนสถาน ได้แก่ วัดบางพลับ มีโบสถ์ เก่าแก่ ประดิษฐานหลวงพ่อบุญศรี สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และวิหารเก่าแก่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาแดง สมัยอยุธยา
ทรัพยากรมรดกและปรากฏการณ์ที่มีความสำคัญ	เทศกาลประเพณี เทศกาลดักบาตรขนมครก บ้านบางพลับ
ทรัพยากรกิจกรรมที่มีความโดดเด่น	กิจกรรมทางการท่องเที่ยว กิจกรรมเกี่ยวน้ำตาลมะพร้าว (เตาตาล) กิจกรรมการทำถ่านผลไม้ กิจกรรมทำผลไม้กวนรสชาติ กิจกรรมทัวร์สวนผลไม้ กิจกรรมการเขียนลายเบญจรงค์ กิจกรรมการแกะสลักลายมะพร้าวช่อ

ทรัพยากรด้านบริการ ป้ายบอกทาง ถนนลาดยางทั้งหมู่บ้าน ลานจอดรถ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการรักษาความปลอดภัย สถานีตำรวจชุมชนตำบลบางพรหม ร้านค้าชุมชน โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะ ลานกีฬา ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สถานีอนามัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากกระบวนการวิจัยที่ผ่านกระบวนการ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) มาทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ (SWOT analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) ของการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1.1 ทำเลตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว	2.1 ขาดการสนับสนุนส่งเสริมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวให้มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
1.2 มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม	2.2 ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนในการบริหารจัดการจากภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน เรื่องการท่องเที่ยวแบบครบวงจร
1.3 มีแหล่งเกษตรกรรมซึ่งผลิตผลไม้ (มะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ กล้วย ฯลฯ) การทำนาข้าว การทำแกเลื่อสมุทรทำประมง การเพาะเลี้ยงตามธรรมชาติ สามารถเป็นฐานความรู้รองรับนักท่องเที่ยวได้	2.3 หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการพัฒนาในพื้นที่ ขาดการศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง
1.4 ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.4 สถานพยาบาลไม่เพียงพอในการรองรับผู้คนจากต่างถิ่น
1.5 ชุมชนมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจน ประชาชนมีความตื่นตัว มีการรวมกลุ่ม ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	2.5 ยังขาดการเดินทางเข้าถึงโดยรถสาธารณะไปยังชุมชนบ้านบางพลับอย่างทั่วถึง

โอกาส	อุปสรรค
3.1 สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตส้มโอเพื่อส่งออกแหล่งสำคัญของประเทศ	4.1 สักยภาพการแข่งขันของประเทศเพื่อนบ้านสูงขึ้น (โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) จึงลดบทบาทความน่าสนใจของจังหวัด และชุมชนลง
3.2 นโยบายรัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.2 การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำให้ผลผลิตส้มโอไม่ตรงตามฤดูกาล
3.3 การเปิดประชาคมอาเซียนทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจวิถีชีวิตชาวสวน นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	
3.4 เป็นพื้นที่ของจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็น 1 ใน 12 จังหวัด ที่เป็น "เมืองค้อห้ามพลาด" ในการท่องเที่ยว ประจำปี 2558	

ผลการศึกษาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ของชุมชนบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว ด้านฐานการเรียนรู้ของชุมชนบ้านบางพลับ ด้วยคะแนนสูงสุด 5 ลำดับ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้คนเอาถ่าน มีผลความพึงพอใจเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.81) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ฐานการเรียนรู้การทำผลไม้กลีบชาติ และฐานการเรียนรู้สวนส้มโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.63) ลำดับต่อมา ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ทำน้ำตาลจากมะพร้าว และฐานการเรียนรู้บ้านพญาซอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อการบริการทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางพลับที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารท้องถิ่นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.57) ลำดับที่ 2 คือด้านองค์ความรู้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านบางพลับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.53) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้านบุคลากรมีทักษะความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.65) ลำดับที่ 4 ได้แก่ ด้านคุณภาพของถนนมีความเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวโดยจักรยาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.53) และลำดับที่ 5 ด้านประเภทของจักรยานที่ให้บริการมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.64)

				
ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น	ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ด้านบุคลากรมีทักษะความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	ด้านคุณภาพของถนนมีความเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวโดยจักรยาน	ด้านประเภทของจักรยานที่ให้บริการมีความเหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางพลับ เพื่อกำหนดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ บ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

เส้นทาง	รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยว	ระยะทางรวม
<u>เส้นทางที่ 1</u>	ศูนย์การเรียนรู้มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น - ฐานที่ 1 ฐานการเรียนรู้ทำน้ำตาลจากมะพร้าว - ฐานที่ 2 ฐานการเรียนรู้สวนส้มโอ - ฐานที่ 3 ฐานการเรียนรู้คนเอาน้ำ - ฐานที่ 4 ฐานการเรียนรู้การทำผลไม้กลีบขาคี - ฐานที่ 5 ฐานการเรียนรู้บ้านปญาซอ	3 กิโลเมตร

เส้นทาง	รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยว	ระยะทางรวม
<u>เส้นทางที่ 2</u>	ศูนย์การเรียนรู้มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น - ฐานที่ 1 ฐานการเรียนรู้ทำน้ำตาลจากมะพร้าว - ฐานที่ 2 ฐานการเรียนรู้สวนส้มโอ - ปั่นชมสวนส้มโอสวนลินจี่ สวนมะพร้าว - ฐานที่ 3 ฐานการเรียนรู้คนเอาถ่าน - ฐานที่ 4 ฐานการเรียนรู้การทำผลไม้กั๊บลำชาดี - ฐานที่ 5 ฐานการเรียนรู้บ้านพญาขอ	5 กิโลเมตร
<u>เส้นทางที่ 3</u>	ศูนย์การเรียนรู้มหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น - ฐานที่ 1 ฐานการเรียนรู้ทำน้ำตาลจากมะพร้าว - ฐานที่ 2 ฐานการเรียนรู้สวนส้มโอ - ปั่นชมสวนส้มโอสวนลินจี่ สวนมะพร้าว - ปั่นชมวิถีชีวิตชุมชนคนบางพลับ - ฐานที่ 3 ฐานการเรียนรู้คนเอาถ่าน - ฐานที่ 4 ฐานการเรียนรู้การทำผลไม้กั๊บลำชาดี - ฐานที่ 5 ฐานการเรียนรู้บ้านพญาขอ	7 กิโลเมตร

จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบเส้นทางจักรยาน จำนวน 3 เส้นทาง โดยผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ให้นำข้อมูลจากฐานการเรียนรู้ต่างๆ นำมาพัฒนาสร้างความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อมูลเพิ่มเติมจากการนำองค์ความรู้มาพัฒนาเป็นร้อยกรอง จำนวน 5 ฐานการเรียนรู้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลฐานการเรียนรู้เป็นร้อยกรอง

ฐานที่ 1 รสหอมหวาน น้ำตาลมะพร้าว	บรรจงปลูกมะพร้าวตั้งจนออกจัน นำกระบอกลำไ้ไผ่มารองทศ ใ้ได้น้ำตาล นำมากรอง คั้นจนร้อน หยอดลงพิมพ์ ใ้ได้รูปร่าง ออกคดมคอม	ใ้มีคปาดปลายนั้นจนน้ำหยด น้ำตาลหยดลงไปใ้สะอาดหอม ใ้ขาวใ้พรอน เคียดพล่าน ช่านกลิ่นหอม รสหวานหอม น้ำตาลมะพร้าว ชาวบางคนที
ฐานที่ 2 ส้มโอขาวใหญ่ ปลอดภัยสารพิษ	ส้มโอหวาน เล่าขาน นามขาวใหญ่ ใ้ผลใหญ่ น้ำหนักดี มีมากมาย ต้องคัดเลือก กิ่งพันธุ์ ที่กล้าแกร่ง ตัดแต่งกิ่ง ใ้กิ่งงาม ทุกอย่างไป ใ้ซึ้แคด นากลือ เงื่อความหวาน ใ้ลิ้มรส ต่างชมหวาน เป็นอาจฉ	ปลูกทั่วไป ในบางคนที่ มีมากหลาย วางเรียงราย คายคั้น รื่นฤทัย ต้นแข็งแรง งามตามวิสัย บุ๋ยอินทรีย์ บำรุงใบ บำรุงดิน ภูมิปัญญา สืบสาน เฉพาะถิ่น ส้มโอถิ่น บางคนที่ ที่บางพรม
ฐานที่ 3 ผลไม้กั๊บลำชาดี รสชาติหวานฉ่ำ	บอระเพ็ด ที่เข็ดขม ก็ชมหวาน มะระขี้นก ตำลึง ต่างพึ่งยอม บรรจงกริด ปรับแต่ง งามเลิศ ว่าของขม กลับชาติ ใ้ได้อย่างไร	มะนาวรส ขาบช่าน กลับหวานหอม มะละกอ ส้มโอพร้อม น้อมกลับใจ รสประเสริฐ ถูกลิ้น สิ้นสงสัย ช่างถูกใจ ถูกปาก ยากลิ้มเลือน

ฐานที่ 4 แหล่งผลิตถ่านไม้ผล น้ำส้มควันไม้	หาเศษไม้ใส่พื้น นำมาเผา นำผลไม้ ใส่กระถาง วางพอดี ผ้าชุบน้ำ นำไปหุ้ม ปล่องควันออก นำกระบอก มารองน้ำ ที่หยดไป	เรียงใส่เตา พอประมาณ หนึ่งในสี่ ห่อใบตอง สดสี กันควันไฟ ร้อนเจอเย็น จะสำรอก เป็นควันไม้ เป็นน้ำส้ม ควันไม้ ไร้สารพิษ
ฐานที่ 5 กังวานเสียงใส ไพเราะเพราะเสียงซอ	จากกะโหลก กะลา บ้านพญาซอ ฉลุแต่ง ลวดลาย แบบบางเบา ทั้งลวดลาย พุดตาน ทั้งนัยัศร บรรจงแต่ง ขึ้นรูปซอ คั่งจืดวาง	นำมากรอ ปั้นแต่ง สลักเสลา บรรจงแต่ง ขัดเกลา แต่เบาบาง ตัวละคร เค้นซัด ตามสรรสร้าง ช่างสรรสร้าง ซออยู่ อยู่ไทย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการวิจัย พบว่า ชุมชนบางพลับเป็นชุมชนที่มีศักยภาพและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดีเด่นเพราะ ชุมชนแห่งนี้มีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ สวนส้มโอปลอดสารเคมีและสวนมะพร้าว สวนลิ้นจี่ สวนกล้วย และสวนส้มแก้ว เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ฌัญญา แสงอนุไชย (2557) ว่าชุมชนบ้านบางพลับเหมาะในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีก็มีความโดดเด่น เพราะเป็นกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวน้ำตาลมะพร้าว (เตาตาล) กิจกรรมการทำถ่านผลไม้ กิจกรรมทำผลไม้กลับชาติ กิจกรรมทัวร์สวนผลไม้ กิจกรรมการเขียนลายเบญจรงค์ กิจกรรมการแกะสลักลายมะพร้าวซอ สอดคล้องกับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558) จากปัจจัยดังกล่าวที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ชุมชนนี้ได้เป็นส่วนหนึ่งในส่งเสริมและสนับสนุนในจังหวัดสมุทรสงครามได้รับเลือกเป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด (การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม, 2558)

2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย ภาครัฐ ผู้ประกอบ และประชาชน ซึ่งพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีศักยภาพและความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และภาพรวมของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคนในชุมชนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการได้ อาทิ ผู้ประกอบการสวนส้มโอ ผู้ประกอบการผลไม้แช่อิ่ม ผู้ประกอบการด้านที่พักและบริการจักรยาน

เป็นต้น ส่วนภาครัฐมีนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแผนพัฒนาการลดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดสมุทรสงคราม (2558) และผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในพื้นที่ชุมชนบ้านบางพลับ ผลที่ได้คือนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.22$) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนบ้านบางพลับมีคุณสมบัติครบถ้วน และเหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยาน เพราะทรัพยากรธรรมชาติและรูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจสร้างสรรค์ อีกทั้งคนในชุมชนยังมีการมีส่วนร่วมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ พลนฤช อุดมกิตติ (2556) กล่าวว่า พื้นที่ที่จะมีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวได้ต้องมีทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่น่าสนใจเพียงพอ ตลอดจนความพร้อมทางด้านบุคลากรและศักยภาพทางการท่องเที่ยวอยู่แล้วในระดับหนึ่ง หากแต่ต้องมีการจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อการท่องเที่ยวที่ดีและยั่งยืน

3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่จะเอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานในชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนบางพลับ การร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ฐานการเรียนรู้ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจักรยานของชุมชนบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างบูรณาการ กล่าวคือ ชุมชนต้องมีการประชุมและวางแผนแบบบูรณาการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งของหน่วยงานราชการ ร่วมกันวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน การวางแผนในส่วนของการท่องเที่ยวการส่งเสริมทางการตลาดบริการ จากการทำท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน สอดคล้องกับ ทวีพล ไชยพงษ์ (2557) กล่าวว่าเมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จะต้องมีการประชุมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการดูแลนักท่องเที่ยว ที่จะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและต้องรับรู้การตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอีกด้วย นอกจากนี้ ทางชุมชนต้องจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการและ

แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลนักท่องเที่ยวจักษยานให้แก่บุคลากรในชุมชน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือนักท่องเที่ยวได้ทันทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Adhikary M. และเดชาโด้งสูงเนิน (2545) กล่าวว่า บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเหมาะสม

2. รูปแบบการพัฒนาเส้นทางจักรยานของชุมชน กล่าวคือชุมชนควรมีการพัฒนาเส้นทางจักรยานให้มีความหลากหลายน่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพถนนสำหรับการปั่นจักรยานต้องมีความเหมาะสม และคุณภาพจักรยานสำหรับบริการนักท่องเที่ยวให้มีคุณภาพดีพร้อมใช้งานตลอดเวลา สอดคล้องกับ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2547) กล่าวว่า การวางแผนและการออกแบบถนนเพื่อความปลอดภัย (Safe Planning and Design of Roads) โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อให้การวางแผนและการออกแบบถนนได้มีการพิจารณาและให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนนทุกประเภท โดยเน้นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือ ให้มีทางและสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) สำหรับรถจักรยาน (Bicycle Lane) และคนเดินเท้า (Pedestrian Safety)

3. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยการพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความแตกต่างและโดดเด่นกว่าพื้นที่อื่นๆ โดยการนำแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมาพัฒนาเป็นฐานการเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมได้ ซึ่งเป็นกระแสการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม สอดคล้องกับ กองประสานการลงทุน (กปท.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2557) กล่าวว่า ปัจจุบันแนวโน้มการท่องเที่ยว กำลังเกิดกระแสการมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเริ่มแสวงหาประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสวัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และศึกษาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวลักษณะนี้จำเป็นต้องผสมผสานองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเข้ากับการวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามที่ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านบางพลับในประเด็นที่สำคัญในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่ ด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านกิจกรรมการเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึกชุมชน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนควรพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่ เช่น ควรมีป้ายบอกทาง ศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ และที่จอดรถให้เพียงพอ
2. ในการการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนให้ยั่งยืน ชุมชนควรพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันกับผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว มีการจัดการขยะ คุณภาพน้ำใช้ และน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ทางชุมชนควรพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเข้มแข็ง
4. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และจิตสำนึกรักและหวงแหนพื้นที่ ทางชุมชนควรพัฒนาศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึก เช่น มีวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสนใจของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชนนักท่องเที่ยว องค์กรต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหรือเพิ่มเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อความหลากหลายในการท่องเที่ยว
2. ควรมีการศึกษาเชิงสุขภาพประกอบกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน
3. ควรมีการศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางพลับและพื้นที่ใกล้เคียง
4. ควรนำรูปแบบการพัฒนาไปพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว. แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th> [2557 ตุลาคม 19]
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2557). สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว มกราคม – ธันวาคม 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.m-society.go.th/article_attach/11259/15586.pdf [2557 ตุลาคม 18]
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2557). แนวโน้มการลงทุนท่องเที่ยวไทย 2558. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tourisminvest.tat.or.th/>
- _____. (2558). GREEN PLUS JOURNEY, GIVE BACK TO THE ENVIRONMENT. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://7greens.tourismthailand.org/th/main>
- ทวีพล ไชยพงษ์. (2557). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ณ วนพุทธอุทยาน น้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การออกกำลังกายและการกีฬา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด
- _____. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวชุมชน. กรุงเทพฯ: มายด์กราฟิก.
- พณกฤษ อุดมกิตติ.(2557). การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตติยา กิตานนท์. (2549). การเสนอแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรสงคราม ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2543). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวยั่งยืน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วัฒนาพร สุฉายา. (2545). แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาคอยตุง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2558). การท่องเที่ยวชุมชน CBT. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.cbt-i.org/index.php> [2557 ธันวาคม 30]
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th> [2557 ตุลาคม 18]
- อุดม เขยกิจวงศ์.(2554). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด
- UNWTO. 2004. Global Code of Ethics for Tourism. [Online] Source: <http://ethics.unwto.org/en/content/global-code-ethics-tourism> [2014 Oct 18]

